

Juuso Kilpi

Pino Palladinon bassolinjan rytminen manipulaatio kappaleessa “Playa Playa”

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

15.12.2014

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Juuso Kilpi Pino Palladinon bassolinjan rytminen manipulaatio kappaleessa "Playa Playa" 12 sivua + 2 liitettä 15.12.2014
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Marko Liski
<p>Työn tavoitteena oli analysoida D'angelon kappaleen "Playa Play" bassolinjaa. Pyrin havainnoimaan kuulonvaraisesti alkuperäiseltä äänitteeltä mitä basisti soittaa, ja selvittää minkälaisia rytmisiä ilmiöitä kappaleessa esiintyy. Äänitin oman versioni bassolinjasta ja pyrin tuottamaan sen mahdollisimman paljon alkuperäisen äänitteen kaltaiseksi. Tarkoitus on myös selvittää rytmimusiikille ominaisia ilmiöitä ja rytmikan peruskäsitteitä.</p> <p>Kartoitin aluksi lähdemateriaalia rytmimusiikin käsitteistön selventämiseksi. Analysoin tutkittavaa kappaletta hidastamalla sitä Amazing Slow Downer -tietokoneohjelmalla. Tein bassolinjasta transkription ja sitä hyödyntäen tein midi -pohjaisen version bassolinjasta. Pyrin toteuttamaan midi-version rytmisesti mahdollisimman samankaltaiseksi kuin alkuperäinen bassolinja. Sen jälkeen harjoittelin soittamaan bassolinjan itse, ja äänitin oman versioni siitä.</p> <p>Tutkin opinnäytetyössäni mitä rytmisiä ilmiöitä Play Playan bassolinjassa on. Keskeisimpiä havaintoja oli se, että bassolinjassa 16-osanuotit fraseerataan hyvin kolmimuunteisesti. Tällaisen rytmikan soittaminen vaatii paljon harjoitusta. Onnistuin myös toteuttamaan itse vastaavanlaista rytmikkaa. Nämä ilmiöt ovat hyvin tyypillisiä nykypäivän afroamerikkalaisessa rytmimusiikissa, ja niiden tuntemus ja taito tuottaa itse vastaavia ilmiöitä ovat olennainen osa nykymuusikon osaamista.</p> <p>Opinnäyteytöni tehdessä perehdyin rytmisten ilmiöiden käsitteistöön. Jouduin pohtimaan, mitä yleisesti musiikin kielessä käytetyt termit tarkoittavat, ja miten niitä voi selittää. Koen, että selkeä käsitys rytmikasta on hyödyksi muusikkona toimiessani, sekä varsinkin työssäni soitonopettajana. Rytmisesti vaativien asioiden osaaminen ei riitä, jotta niitä voi opettaa. Täytyy myös osata selittää, miten rytmiset ilmiöt rakentuu, ja miten niitä voi tutkia.</p>	
Avainsanat	Rytmiikka, basson soitto, fraseeraus, bassolinja, groove

Author(s) Title Number of Pages Date	Juuso Kilpi Pino Palladino's Rhythmic Manipulation of the Bass Line in the Piece "Playa Playa" 12 pages + 2 appendices 15th December 2014
Degree	Bachelor of Music Education
Degree Programme	Music Degree
Specialisation option	Bass teacher
Instructor(s)	Jukka Väisänen M.Mus Marko Liski M.Mus
<p>My final project analyzes the bass line of the piece "Playa Playa" by D'angelo. I listened to the original track and analyzed the playing and the rhythmic aspects of the bass line. I also recorded my own version of it, and tried to reproduce it as faithfully as possible. I also wanted to gain an insight into the phenomena associated with African-American music, and the basic terminology of rhythmic.</p> <p>First I gathered source material to clarify the terminology of rhythmic music. I used a program called Amazing Slow Downer to slow down the playback of the song, which made it easier to analyze the piece. I made a transcription of the bass line, and used it to make a midi version of the bass line. I tried to make the midi version rhythmically similar to the original bass line. After that, I practiced playing the bass line, and recorded my own version of it.</p> <p>One of the most important observations was that in the bass line of "Playa Playa" the 16th notes are phrased with a heavy swing feel. It takes a lot of practice to be able to play this kind of rhythms, but I succeeded at it. These phenomena are very typical in modern African-American music, and the knowledge of and the skills to produce similar rhythms are essential for modern musicians.</p> <p>While working on my final project, I became familiar with the terminology of rhythmic phenomena. I had to contemplate what the terms that are commonly used in music mean, and how to explain them. I think that a clear conception of rhythmic is beneficial for my career as a musician, and even more for my work as a bass teacher. Mastering the skills of rhythmically difficult things is not enough to teach them. One must also be able to explain how the rhythmic phenomena are built, and how to examine them.</p>	
Keywords	Rhythmics, playing bass, phrasing, bass line, groove

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn täsmennetty tavoite	2
1.2	Tutkimusmenetelmät	2
2	Rytmimusiikin Käsitteitä	3
2.1	Käsitteitä	3
3	Bassolinjan analysointi	5
3.1	Kappaleen kuuntelu ja transkriptio	5
3.2	Kappaleen bassolinja	6
3.3	Transkriptio	6
3.4	Transkription tarkempi analyysi	7
3.5	Kvantisointi	7
3.6	Bassolinjan rytmikan hienosäätö	7
4	Oman version äänitys	8
5	Pohdintaa	9
	Lähteet	12

Liitteet

Liite 1. Nuotti: Playa Playan bassolinja

Liite 2. Äänite: Soitetut esimerkit

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä perehdyin musiikin rytmikkaan. Olen aina ollut kiinnostunut rytmikasta, ja rytmisten ilmiöiden tutkimisesta ja analysoimisesta. Halusin perehtyä työnsäni afroamerikkalaisen musiikkiperinteen rytmikkaan ja rytmisiin ilmiöihin, jotka ovat kuultavissa nykypäivän popmusiikissa yhtenään.

Työssäni olen analysoinut D'angelon kappaleen Playa Playa bassolinjaa, sekä tutkinut, mitä rytmisiä ilmiöitä siihen liittyy. Valitsin opinnäytetyötäni varten kappaleen Playa Playa, koska sen bassolinja on omintakeinen ja hyvin mielenkiintoinen erityisesti sen rytmisen fraseerauksen takia. Bassolinja on sellainen, joka jostain syystä on aina kuulostanut ja tuntunut poikkeuksellisen hyvältä. Kyseinen kappale on äänitteeltä Voodoo, joka on yksi merkittävimpiä modernin Soul- ja Hip Hop -musiikin teoksia. Se oli julkaisuajankohtanaan vuonna 2000 lajissaan poikkeuksellinen, koska se on äänitetty oikean yhtyeen soittaessa yhdessä. (King 2012, [www](#))

Tarkemmin bassolinjaa tutkiessani huomasin, että linjassa esiintyy rytmikkaa, jota on hankala esittää tavanomaisena nuottikuvana, ja halusin tutkia miten asiaa voi lähestyä ja miten sitä voisi opettaa. Kyseinen ilmiön käytännön toteutus tulee osata hyvin, jotta sitä voi opettaa omille oppilaille.

Rytmiikan tutkiminen ja haastavien rytmisten ilmiöiden opettelu on aina ollut minulle mieleistä. Olen ollut aina melko nopea oppimaan erilaisia rytmejä, ja hankalammatkin rytmiset kuviot ovat mielestäni mielenkiintoisia. Harjoittelen mielelläni rytmisiä asioita bassolla, ja saatan uppoutua pitkäksikin aikaa hiomaan jotain tiettyä rytmisesti haastavaa bassolinjaa.

Olen myös opetustyössäni huomannut, että rytmisesti hankalia asioita oppii nopeammin, kun ensin tutkii käsiteltävää rytmiä ajatuksen kanssa, ja sen jälkeen harjoittelee hitaalla tempolla kyseistä kohtaa. Pikku hiljaa tempoa nopeuttamalla päästään nopeasti hyvään lopputulokseen.

Opetustyössä on tullut ilmi, että vaikka itse osaisin soittaa jonkun tietyn asian hyvin, niin sen opettaminen oppilaalle on vaikeaa, jos ei kykene selittämään asiaa myös sa-

nallisesti. Tässä opinnäytetyössä pyrin hankkimaan itselleni tietoja ja käytännön työkaluja myös opetuksen tueksi.

Olen myös todennut, että välillä musiikista puhuttaessa käytetään erilaisia englannin kielestä peräisin olevia lainasanoja, joiden merkitys ei aina ole täysin yksiselitteinen, tai joiden merkitystä ei välttämättä edes ymmärretä. Pyrin selvittämään käsitteitä suomeksi, jotta rytmikasta puhuminen olisi helpompaa. Koitan myös käyttää pääosin suomenkielisiä termejä englanninkielisten lainasanojen välttämiseksi.

1.1 Työn täsmennetty tavoite

Pyrin opinnäytetyössäni selvittämään mitä rytmisiä ilmiöitä Play Playa -kappaleen bassolinjassa tapahtuu. Haluan selvittää mahdollisimman tarkasti bassolinjan kuulokuvaa analysoimalla, mitä siinä alun perin soitetaan. Sen jälkeen pyrin soittamaan bassolinjan itse mahdollisimman tarkkaan alkuperäisen linjan mukaisesti.

Toivon, että opinnäytetyössäni pystyn kertomaan rytmisistä ilmiöistä helppotajuisesti, ja esimerkkien avulla havainnollistamaan, minkälaista rytmistä fraseerausta Play Playa -kappaleessa esiintyy. Pyrin myös selkeyttämään rytmikasta käytettäviä käsitteitä.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Aluksi perehdyin lähdekirjallisuuteen. Halusin selvittää rytmikan yleisiä käsitteitä jotta osaan sanallisesti selittää mitä erilaisissa ilmiöissä tapahtuu. Sitten perehdyin tutkittavaan kappaleeseen, ja kuuntelin sitä uudestaan ja uudestaan useita kertoja. Käytin kuuntelun apuna Amazing Slow Downer -ohjelmaa, jolla voi hidastaa toistettavaa kappaletta jotta kuulonvarainen havainnointi olisi helpompaa.

Tein bassolinjasta transkription, ja käytin sitä hyväkseni kun tutkin bassolinjan rytmistä fraseerausta. Tein nuottikuvan pohjalta midi-tiedoston ja muokkasin sitä Garageband -ohjelmalla, jotta sain sen kuulostamaan alkuperäisen bassolinjan kaltaiselta. Sen jälkeen harjoittelin bassolinjan soittoa ja äänitin oman versioni. Pyrin tuottamaan omasta äänitteestä mahdollisimman paljon alkuperäiseltä kuulostavan version.

2 Rytmimusiikin Käsitteitä

Halusin rajata opinnäytetyöni aiheen käsittelemään pelkästään bassolinjan rytmikkaa. Jälkikäteen totesin, että valinta oli hyvä, sillä tarkalla rajauksella pystyin keskittymään bassolinjan rytmiseen fraseeraukseen, enkä tutkinut linjan melodisia tai harmonisia ominaisuuksia juurikaan. Nämä olisivat vaatineet mahdollisesti jopa oman opinnäytetyönsä.

Jotta rytmikasta kirjoittaminen ja sen tutkiminen olisi helpompaa, täytyy ensin tutustua peruskäsitteisiin. Olen opiskellut musiikkia n. 15 vuotta. Tästä ajasta erinäisissä musiikkioppilaitoksissa n. 9 vuotta. Tänä aikana olen oppinut paljon musiikin terminologiaa. Olen kuitenkin todennut, että rytmikasta puhuttaessa eri ihmisillä on hyvinkin erilaisia tapoja kuvata rytmisiä ilmiöitä. Osittain tämä ehkä johtuu siitä, että suomeksi on tehty melko vähän aihetta käsitteleviä oppikirjoja, tai ainakaan ne eivät ole olleet käytössä minun opiskeluaikanani. Musiikkioppilaitoksissa ei ole olemassa standardisoitua tapaa puhua rytmikan käsitteistä, tai rytmisestä fraseerauksesta.

2.1 Käsitteitä

-Rytmi

Rytmi on elementti, joka jäsentää musiikillista aikaa (Säily 2009, 2). Muita musiikillisia elementtejä ovat melodia, harmonia, sointiväri ja intensiteetti. Tässä työssä keskitytään rytmisten ilmiöiden tutkimiseen ja analysointiin.

-Pulssi, perussyke

Pulssi tarkoittaa kappaleen perussykettä. Se on musiikkikappaleessa esiintyvä, yleensä tasaisena toistuva syke, joka määrittää kappaleen rytmistä perustaa. Esim. disco-musiikissa bassorummun äänet määrittävät usein kappaleen perussykkeen.

-Tahti

Tahti on lyhyin itsenäinen musiikillinen jakso (Säily 2009, 2). Länsimaisessa musiikissa tahti on usein yhteydessä sointurytmiin. Tahtiin kuuluu ainakin yksi painollinen ja painoton sävel. Tahdit erotetaan toisistaan tahtiviivalla.

-Tahtilaji

Tahtilaji eli metri ilmaisee sävelten lukumäärän ja tyypin tahdissa. Esimerkiksi 4/4 tahtilaji sisältää neljä kappaletta neljäsosia. 3/4 tahtilajissa on kolme kappaletta neljäsosia tahdissa. (Säily 2009, 2)

-Isku

Iskut ovat painollisia säveliä. Tahdin ensimmäistä iskua kutsutaan pääiskuksi. Esim. 4/4 tahtilajissa yhdessä tahdissa on neljä iskua. Länsimaisessa popmusiikissa painotetaan iskuja selkeästi, verrattuna esim. Latinalais-Amerikkalaiseen tai Afrikkalaiseen musiikkiperinteeseen.

-Tempo

Tempo tarkoittaa musiikin pulssin ”nopeutta”. Tempo ilmoitetaan iskuina minuutissa (beats per minute, BPM).

-Rytminen tarkkuus (Time).

Englannin kielessä on muusikon ominaisuuksista puhuttaessa käsite ”good time”, jolle ei löydy suoraa suomenkielistä vastinetta. Muusikkopiireissä puhutaan hyvästä taimista. Se tarkoittaa sitä, että soittaja soittaa rytmisesti erittäin tarkasti, ja pystyy muuttamaan rytmistä fraseeraustaan hienovaraisesti kappaleen tai muiden soittajien rytmisen fraseerauksen edellyttämällä tavalla. Hyvään taimiin kuuluu myös se, että soittaja osaa pitää kappaleen tempon tarkalleen halutunlaisena, eikä huomaamattaan hidasta (eli sleepaa) tai nopeuta (eli kiilaa) tempoa. Rytminen tarkkuus on muusikolle erittäin tärkeä ominaisuus, ja varsinkin tässä opinnäytetyössä käsiteltävän Playa Playa-kappaleen soittaminen vaatii soittajalta erittäin tarkkaa rytmin käsittelyä.

-Groove, groovata

Groove -sanalla tarkoitetaan musiikissa ilmenevää rytmistä kudosta. Käytännössä tämä ilmenee soitettujen äänien muodostamana kokonaisuutena, joka on usein toistuva. Groove siis käytännössä tarkoittaa rytmikuviota, jota soittaja tai soittajat soittavat toistuvasti. Groovata-verbiä käytetään silloin, kun tämä rytminen kudosis on toteutettu rytmisesti hyvin ja se kuulostaa hyvältä. Voidaan sanoa myös, että joku groove ”saa pepun heilumaan” tai ”menee jalan alle” kun se on soitettu hyvin, eli kun se groovaa. Groovata -sanaa käytetään etenkin mustan Rhythm and Blues -musiikin ja sen johdannaisen (soul, funk) tyylien laatua arvioitaessa.

-Svengi, svengata

Svengi on oikeastaan suomenkielinen vastine groove -sanalle. Sitä käytetään etenkin 30-luvulta lähtöisin olevan swing-musiikin ja jazzmusiikin rytmistä laatua arvioitaessa. Hyvin soitettu jazzmusiikki svengaa hienosti.

-Kolmimuunteisuus, Swing Feel

Kolmimuunteisuus tarkoittaa kahdeksasosien tai kuudestoistaosien esittämistä tavalla, jossa painollinen puolisko on kestoaltaan pidempi kuin painoton puolisko suhteessa 2:1 (Säily 2009, 3). Kahdeksasosat saavat siis triolimaisen käsittelyn, ja kaksi ensimmäistä triolin osaa sidotaan yhdyskaarella toisiinsa. Kolmimuunteinen rytmi ei ole kuitenkaan aina täysin triolijakoinen, vaan se voi olla lähempänä tasajakaisia kahdeksasosia, tai jopa lähes kuudestoistaosapohjainen jako 3:1 (Tabell 2007, www). Tästä syystä kolmimuunteisuus on terminä hiukan harhaanjohtava, eikä sillä aina pystytä kuvaamaan rytmistä fraseerausta niin tarkasti kuin olisi tarpeen. Yhdysvalloissa ei varsinaisesti ole vastaavaa termiä, vaan siellä käytetään termiä "swing feel" kuvaamaan kahdeksasosien tai kuudestoistaosien fraseerausta halutulla tavalla. Voidaan sanoa esimerkiksi "light swing feel" kun halutaan fraseerata lähes tasajakaisia kahdeksasosia, ja "heavy swing feel" kun jako on lähempänä 3:1.

-Rytminen kehys (Gridi)

Tietokoneella tehty musiikin tallennus mahdollistaa musiikin analysoimisen graafisen esityksen avulla. Äänitysohjelma esittää tallennetun äänen aaltomuodon tai midi-informaation suhteessa aikajanaan. Aikajanassa näkyy yleensä tahtiviivat, iskujen paikat sekä mahdollinen alijako, sekä aika sekunteina. Näin voidaan tarkastella nauhoitettujen äänien ajoitusta graafisesti suhteessa perussykkeeseen.

3 Bassolinjan analysointi

3.1 Kappaleen kuuntelu ja transkriptio

Halusin tutkia Playa Playa -kappaleen bassolinjan rytmisiä ilmiöitä. Jotta bassolinjan analysointi olisi helpompaa, tein siitä kuulonvaraisesti kirjoitetun nuottikuvan, eli transkription. Jotta transkription tekeminen olisi helpompaa, hidastin tutkittavaa kappaletta Amazing Slow Downer -ohjelmalla. Sillä voi muuttaa tempoa sävelkorkeuden muuttu-

matta. Kappaleessa esiintyvä 16-osien fraseeraus on hankala todeta kuunnellessa kappaletta normaalilla tempolla. Kappaleen tutkiminen ja opettelu on helpompaa kun tempoa hidastaa. Ohjelmalla voi myös valita toistettavan jakson aloitus- ja lopetuskohdan sekuntin sadasosan tarkkuudella. Toistojaksoa voi myös toistaa automaattisesti alusta loppuun, jolloin tietyn kohdan kuuntelu helpottuu entisestään.

3.2 Kappaleen bassolinja

Playa Playa:n bassolinja (liite 1.) koostuu pääosin 8- ja 16-osanuoteista. Nuotit soite- taan pääosin hyvin lyhyinä, ja taukojen käyttö on tärkeä osa bassolinjan svengiä. Int- rossa ja kertosaäkeissä toistetaan samaa kuviota hyvin vähäisin variaatioin. Säkeistössä basisti soittaa pääosin samaa kuviota koko kappaleen ajan, mutta soittaa erilaisia imp- rovisoituja täyttekuvioita, eli fillejä, samanlaisina toistuvien säestyskuvioiden väliin.

Kuunnellessani bassolinjaa, totesin että basson äänenväri kuulostaa siltä, että se on soitettu oktaaveriefektin kautta. Oktaaveri on bassokitaran kanssa yleisesti käytetty efekti, joka tuottaa varsinaisen soitetun äänen lisäksi oktaavia matalemmän syntesoi- dun äänen. Yhdessä basson luonnollisen äänen kanssa soitettuna oktaaverin avulla tuotettu basson äänensävy kuulostaa bassovoittoisemmalta ja kompressoidummalta. Yleensä oktaaverilla voidaan säätää portaattomasti luonnollisen äänen ja oktaavia ma- talamman äänen voimakkuutta suhteessa toisiinsa. Mitä enemmän oktaaviääntä ottaa, sitä enemmän basso kuulostaa syntesoidulta. Jälkeenpäin äänittäessäni itse oman ver- sioni bassolinjasta tietokoneella, käytin signaaliketjussa oktaaveria, ja mielestäni pää- sin melko lähelle alkuperäisen bassolinjan äänensävyä.

Transkriptiota tehdessäni totesin, että kappaleessa 16-osat fraseerataan kolmimuuntei- sesti, (ns. swing feel). Kirjoitin bassolinjan transkription mielestäni mahdollisimman lä- helle sitä miltä alkuperäinen äänite kuulostaa.

3.3 Transkriptio

Tein bassolinjasta transkription (liite 1) Sibelius-nuotinkirjoitusohjelmalla. Pyrin kirjoitta- maan bassolinjan mahdollisimman tarkasti kuulemani perusteella. Sibelius-ohjelmalla voi tarkistaa nuotinnoksen oikeellisuuden soittamalla kirjoitettu nuottikuva syntesoidulla bassosoundilla. Mielestäni onnistuin kirjoittamaan nuottikuvan hyvin lähelle sitä miltä kappaleen bassolinja kuulostaa. Sibeliuksen soittama linja ei kuitenkaan aivan vastan-

nut alkuperäisen kappaleen kuulokuvaa. Lisäksi halusin tutkia bassolinjaa monipuolisemmin.

3.4 Transkription tarkempi analyysi

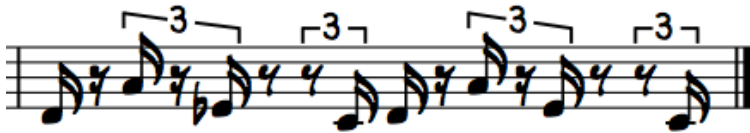
Tehtyäni transkription bassolinjasta, minulla oli melko selkeä käsitys siitä, mitä kappaaleen bassolinjassa tapahtuu. Kaipasin kuitenkin lisää tarkkuutta Sibeliuksen tarjoamaan kuulokuvaan, joka ei täysin vastannut alkuperäistä kappaletta. Sibeliuksen nuotinnoksen voi muuntaa midi-tiedostoksi. Tällöin nuottikuvan sisältämän informaation voi siirtää midin avulla sekvensseriohjelmaan. Käytin Garageband-sekvensseriohjelmaa bassolinjan analysoinnin tarkentamiseen. Garageband on erittäin helppokäyttöinen ja yksinkertainen, mutta silti riittävän monipuolinen ohjelma lisätarkastelua silmällä pitäen. Se on erittäin tuttu ohjelma minulle, ja olen käyttänyt sitä mm. opetuskäytössä havainnollistaakseni oppilaille rytmisiä ilmiöitä.

3.5 Kvantisointi

Siirsin nuotinnetun bassolinjan midi-tiedostona Garagebandiin, jolla jatkoin bassolinjan tarkastelua. Midi-tiedoston etuja on helppo muokattavuus, sekä nuottien paikan, että sävelkorkeuden suhteen. Tekemäni transkriptio oli mielestäni sävelkorkeuksien suhteen riittävän tarkka, mutta rytmisesti se kaipasi lisätarkkuutta suhteessa alkuperäiseen. Garageband -ohjelmalla voi kvantisoida midi-informaatiota sisältäviä ääniraitoja. Kvantisointi tarkoittaa äänten paikkojen siirtämistä tietyllä tavalla suhteessa aikajanaan. Esimerkiksi tietyn jakson kaikki nuotit voidaan kohdistaa rytmisen kehyksen mukaisesti kahdeksasosien kohdalle. Yleensä kvantisointia käytetään rytmisesti epätarkkojen soitotosuoritteiden äänten siirtämiseen paikkoilleen. Kvantisoimalla voidaan myös muuttaa tietyn musiikillisen jakson rytmistä fraseerausta. Tämä ominaisuus mahdollisti nuottikuvassa esitetyn rytmisen fraseerauksen hienosäädön alkuperäisen kappaleen mukaiseksi.

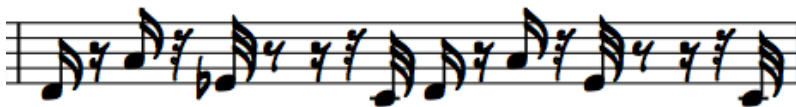
3.6 Bassolinjan rytmikan hienosäätö

Kirjoittamani transkriptio esittää kuudestoistaosien fraseerauksen kolmimuunteisesti.

Kuvio 1. Trioli-fraseeraus

Mielestäni alkuperäisessä bassolinjassa jälkimmäiset 16-osat soitetaan hiukan ”jäljessä” ja ovat jopa lähellä 32-osia.

Kuvio 2. 32-osafraseeraus

Verratessani sibeliuksen soittamaa versiota 32-osa nuotein toteutetusta bassolinjasta, sekään ei aivan vastannut alkuperäistä kuulokuvaa. Ratkaisuna tähän tein Garagebandissa bassolinjan 16-osien hienosäätöä. Garagebandissa voi kvantisoida 16-osia usealla eri tavalla. Ne voi kvantisoida tasajakoisiksi 16-osiksi, lievästi kolmimuunteisiksi, tarkalleen kolmimuunteisiksi, tai korostetun kolmimuunteisiksi, jolloin kahdesta 16-osasta jälkimmäinen soitetaan hiukan myöhemmin kuin tarkalleen kolmimuunteiset 16-osat. Tällä tavalla viivästäämällä jälkimmäisiä 16-osia sain Garagebandin soittaman bassolinjan kuulostamaan mielestäni hyvin lähelle alkuperäistä bassolinjaa. Liitteessä 2 on Garagebandilla tuotetut versiot bassolinjasta eri fraseerauksilla ja tempoilla. Hitaamalla tempolla erilaiset fraseeraukset on helpompi havaita.

4 Oman version äänitys

Tietokoneella tekemäni esimerkki kappaleen bassolinjasta oli rytmisesti hyvin lähellä alkuperäistä bassolinjaa. Tietokoneen tuottama äänensävy oli kuitenkin melko kaukana

alkuperäisestä. Halusin äänittää myös oman versioni bassolinjasta. Koitin tehdä omaa äänitteestäni mahdollisimman samalta kuulostavan kuin alkuperäinen äänite.

Harjoittelin kappaletta Garagebandilla tekemäni bassolinjan kanssa. Kappaleen tempo on 84 iskua minuutissa. Aloitin harjoittelun tempolla 60 iskua minuutissa, jotta rytminen fraseeraus olisi helpompi toteuttaa mahdollisimman tarkasti esimerkkibassolinjan mukaisesti. Harjoittelin kappaleen bassolinjaa useita tunteja, ja vähitellen tempoa kasvat-
taen sain oman soittoni kuulostamaan mielestäni melko samalla kuin alkuperäinen bassolinja. Liitteessä 2 on oma versioni kappaleen bassolinjasta.

Halusin myös basson äänenväriin olevan mahdollisimman lähellä alkuperäistä. Alkuperäisen bassolinjan soittanut basisti Pino Palladino (Allmusic 2014, [www](http://www.allmusic.com)) on käyttänyt Fender Precision bassoa (Fender Bass Player.com 2014, [www](http://www.fenderbassplayer.com)). Saadakseni oman soitton kuulostamaan mahdollisimman samalta, soitin itsekin Fender Precision -bassolla. Sinänsä basson valinta oli helppoa, koska olen käyttänyt kyseistä soitinta muutaman vuoden ajan lähes kaikilla keikoilla ja itse harjoitellessani.

Käytin signaaliketjussa myös oktaaveria, kuten arvelen alkuperäisessä äänityksessäkin käytettäneen. Mielestäni onnistuin tuottamaan itse hyvin samantyyppistä basson äänensävyä kuin alkuperäisessä äänitteessä.

5 Pohdintaa

Tässä opinnäytetyössä käsitelty rytminen fraseeraus ja sen manipulointi on pop- ja jazzmusiikissa erittäin tärkeässä roolissa. Varsinkin moderni R'n'B-musiikki, rap-musiikki, funk-musiikki sekä näistä tyyleistä vaikutteita ottaneet musiikin tyylit ovat rytmisesti varsin moniulotteisia, ja vaativat soittajalta tarkkaa rytmin käsittelyä.

Äänittäessäni omaa versiota Playa Playan bassolinjasta huomasin, kuinka vaativaa rytmisen fraseerauksen manipulointi on. Suurin haaste on siinä, että onnistuu pitämään nuottien paikat suhteessa pulssiin samana koko soittosuorituksen ajan. Olen harjoitellut tämältyylistä rytmillä ”leikkimistä” paljon, mutta silti oma versio Playa Playasta vaati paljon harjoitusta, ja useita ottoja ennen kuin sain fraseerauksen kuulostamaan samalta kuin levyllä.

Bassolinjan rytmiiikan tutkiminen oli erittäin mielenkiintoista, ja sitä kautta minulle muodostui hyvin selkeä käsitys siitä, mitä basisti tarkalleen ottaen soittaa. Olin kuunnellut kappaletta ennen tähän työhön ryhtymistä, mutta en ollut varma mitä bassolinjassa tapahtuu rytmisesti. Kappaleen rytminen kudosis on sen verran moniulotteinen, että harjaantuneempikin kuuntelija tarvitsee paljon tutkimista ja analysointia ennenkuin selviää, mitä kappaleessa tapahtuu rytmisesti.

Freelance-muusikkona toimiessani olen päässyt soittamaan hyvin monipuolisesti erilaista musiikkia kymmenien eri soittajien kanssa. Varsinkin eri rumpalien kanssa soittaminen tuntuu usein hyvinkin erilaiselta. Vaikka soittaisin samaa kappaletta samalla tempolla eri rumpalien kanssa, niin yhdessä aikaansaatu rytminen kudosis on aina hiukan erilainen. Pyrin aina soittaessani mukauttamaan omaa soittoaani rumpalin soittoon mahdollisimman hyvin sopivaksi. Tästä syystä joidenkin toisten rumpalien kanssa on helpompi soittaa kuin toisten. Tuntuu että heidän kanssa omaa soittoa ei tarvitse mukauttaa paljoakaan, jos lainkaan, ja oma soitto tuntuu sopivan kuin itsestään rumpalin soittotyyliin. Joidenkin toisten rumpalien kanssa omaa soittoa joutuu hienosäätämään paljonkin.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena ollut bassolinja, ja sen keskeinen rytminen aines, 16-osat jotka fraseerataan ”swing feel” tyyliin, jolloin toinen ja neljäs 16-osa soitetaan ikäänkuin hiukan jäljessä, on yksi esimerkki bassolinjasta, jossa omaa soittoa joutuu mukauttamaan rumpalin soiton mukaan. Yleensä bassorummulla tai virvelirummulla soitetaan basson kanssa samanaikaisia iskuja, jolloin äänten yhdenaikaisuus on tärkeimpiä tekijöitä säestyksen toimivuutta arvioitaessa. Koska nämä 16-osat voi fraseerata monella eri tavalla, niin on tärkeää, että rumpalilla ja basistilla on samankaltainen näkemys siitä, miten nämä äänet fraseerataan rytmisesti. Jos toinen fraseeraa äänet eri tavalla kuin toinen, niin lopputulos ei yleensä kuulosta ja tunnu yhtä hyvältä, kuin jos basistilla ja rumpalilla on samanlainen rytminen fraseeraus.

Opetustyötä silmälläpitäen opinnäytetyötä tehdessäni minulle selkiytyi minkälaisia käsitteitä rytmiiikasta puhuessa kannattaa käyttää. Havaitsin myös tietokoneen avulla tehdyn midi-äänitteen olevan hyödyllinen keino havainnollistaa ja selkeyttää käsiteltäviä ilmiöitä. Aion ottaa kyseisen työkalun käyttöön käytännön opetustyössäni.

Olen pyrkinyt opetustyössäni korostamaan oppilailleni soiton rytmisen tarkkuuden tärkeyttä. Olen myös käyttänyt menestyksekkäästi harjoituksia, joissa monimutkaiset ryt-

miset kuviot pilkotaan osiin, ja harjoitellaan niitä osa kerrallaan hitaassa tempossa. Hitaasti harjoittelemalla pääsee nopeammin parempaan soivaan lopputulokseen. Tätä samaa metodia käytin kappaleen Playa Playa bassolinjan harjoittelussa.

Lähteet

Säily, Mika 2009. Rytmiiikkaa rumpusetille. Tuusula: Mika Säily

Säily, Mika 2007. "Philly Joe" Jonesin jazz-rumpukomppaus.
Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto

King, Jason 2012. www-sivu.

http://www.slate.com/articles/arts/music_box/2013/02/behind_the_scenes_with_quest_love_and_d_angelo_on_voodoo.single.html (Luettu 14.11.2014)

Tabell, Max 2007. www-sivu.

<http://www3.siba.fi/afroimpro/kolmimuunteisuus> (Luettu 4.12.2014)

Allmusic.com 2014 www-sivu.

<http://www.allmusic.com/album/voodoo-mw0000255244/credits> (Luettu 4.12.2014)

FenderBassPlayer.com 2014, www-sivu

<http://fenderbassplayer.com/101-pino-palladino-bass-superman> (Luettu 4.12.2014)

Analysoitava äänite:

D'angelo 2000. 'Playa Playa'. *Voodoo*. CD-levy. New York, NY: 25.01.2000.
Virgin Records America, Inc.

Nuotti: Playa Playan bassolinja

Liitteen sisältö

PLAYA PLAYA
D'ANGELON LEVYLTA VOOODOO

BASSOLINJA: PINO PALLADINO
TRANSKRIPTIO: JUUSO KILPI

INTRO & VÄLISOITTO

3

5

SÄKEISTÖ

6

8

10

12

Äänite: Soitetut esimerkit

1. Bassolinja Juuso Kilven soittamana 84 bpm
2. Bassolinja Garagebandista "Heavy Swing" tempo 84 bpm
3. Bassolinja Garagebandista "As Written" tempo 84 bpm
4. Bassolinja Garagebandista "Heavy Swing" tempo 60 bpm
5. Bassolinja Garagebandista "As Written" tempo 60 bpm

Liitteet löytyvät osoitteesta

<https://soundcloud.com/juuso-kilpi/sets/opinnaytetyon-liitteet>